

NIEUWSBRIEF

Werkgroep Avifauna Drenthe

VAN DE VOORZITTER

Voorjaar 2016. Wat een verschil met een jaar geleden. Toen al lang genietend van prachtig voorjaarsweer met hoge temperaturen. Al weken eerder bloeiende en groen wordende bomen. En nu het wisselvallige weer van april, koud, nat en gemiddeld te lage temperaturen. Toch lieten vele zomergasten zich al vroeg zien. De tijtjaf liet in maart zijn liedje al horen en ook de boerenzwaluw vloog al lustig in het rond. Ondanks het weer is het volop genieten van de natuur. En de nog lang niet groene bomen zorgen ervoor dat de vogels goed te zien zijn.

Ondertussen worden de laatste tellingen uitgevoerd voor de landelijke vogelatlas. Drie jaar intensief onderzoek in winter en zomer wordt nu met een aantal bezemblokken afgerond. En dan is het wachten op de verwerking van al die gegevens. Ook nieuwsgierig naar het overzicht van onze Drentse vogelbevolking? Via www.vogelatlas.nl zijn digitaal de overzichtskaarten beschikbaar! Het betekent ook dat de Drentse atlascoördinatoren hun werkzaamheden aan het afronden zijn. Bert Dijkstra, Arend van Dijk en Henk-Jan Ottens, vanaf deze plek heel erg bedankt voor je bijdrage aan de Drentse resultaten!

Meerdere wisselingen en de laatste jaren zelfs een vacature. Dat was de situatie als het gaat om de districtscoördinator Sovon in Drenthe. Het zat al even in de pijplijn, maar nu is het zeker. Bert Dijkstra en Arend van Dijk hebben gemeld dat zij bereid zijn deze taak op zich te nemen. En voortvarend als ze zijn, hebben ze ondertussen de daad bij het woord gevoegd. Allereerst maar eens

de achterstand inlopen, met name de kolonievogels zijn er de laatste jaren bij ingeschoten. En nu maar wachten op de eerste overzichten in deze nieuwsbrief.

Afsluitend aandacht gevraagd voor onze WAD-avond op donderdagavond 3 november 2016. Een datum om gelijk te noteren in de agenda.

Sjoerd Boonstra
Voorzitter WAD

Jaargang 28 (nr. 1): mei 2016

INHOUD

Colofon	2
Jaarplanning.....	2
Januaritelling 2016	3-6
In memoriam Edward Soldaat.....	6
WAD avond 3 november.....	6
Midwintertelling 2016.....	7-8
Fenologie 2016.....	8
Bestuursmededelingen.....	9

Colofon

INSTUREN KOPIJ

Kopij voor de Nieuwsbrief kan opgestuurd worden naar het redactieadres. Ook is het mogelijk om via de website kopij naar het algemene mailadres van de WAD te sturen:

info@avifaunadrenthe.nl.

Onze voorkeur gaat uit naar aanlevering in digitale vorm, liefst via e-mail in Word- of tekstbestand. Grafieken en/of tekeningen bij voorkeur in JPEG- of GIF-formaat en liever niet in BMP. Afbeeldingen kunnen ook in het document worden verwerkt.

Voor toezending buiten de hierboven vermelde doelgroep kan een verzoek worden gedaan aan het bestuur van de WAD:

P.a. Hans Olk, Doevenkamp 32, 9401 MD te Assen

De Nieuwsbrief dient tevens als informatiebulletin voor de district coördinator en vertegenwoordigers van de ledenraad van SOVON voor Drenthe. De Stichting WAD fungeert als districtsraad voor de vereniging SOVON. De Nieuwsbrief verschijnt drie à vier keer per jaar.

De WAD-Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe en wordt gratis toegezonden aan alle donateurs van de WAD en aan alle medewerkers van projecten van de WAD en SOVON in Drenthe.

REDACTIE EN VORMGEVING

Joop Kramer
Oosteinde 13
9415 PA Hijken
jmnr.hijken@planet.nl
info@avifaunadrenthe.nl

WAD OP HET INTERNET

Op ***www.avifaunadrenthe.nl*** kunt u de website van de Werkgroep Avifauna Drenthe vinden. Daar kunt u deze, maar ook alle voorgaande Nieuwsbrieven lezen en eventueel downloaden in pdf-formaat.

JAARPLANNING 2016

15-17 januari	Januaritelling
22 januari	Bestuursvergadering
19-21 februari	Klapekstertelling
15 april	Sluitingsdatum kopij NB1
1 mei	Nieuwsbrief 1
20 april	Bestuursvergadering
8 juni	Werkbijeenkoms
15 september	Sluitingsdatum kopij NB2
1 oktober	Nieuwsbrief 2
7 oktober	Bestuursvergadering
15 november	Sluitingsdatum kopij NB3
3 November	WAD-avond
16 november	Werkbijeenkoms
26 november	Landelijke dag Sovon
1 december	Nieuwsbrief 3

Deze nieuwsbrief is mede mogelijk gemaakt door:

provincie **Drenthe**

JANUARITELLING 2016

Inleiding

Wintervogels krijgen in Drenthe veel aandacht. Vanaf 1995 zijn er jaarlijks tellingen gedaan in de maand januari. Omdat in 2005 de systematiek is gewijzigd noemen we tellingen over de jaren 1995-2005 wel de Januaritelling oude stijl en voor de jaren daarna Januaritelling nieuwe stijl.

Omdat er ondertussen al weer meer dan 10 jaar geteld is volgens deze nieuwe methode alle reden om eens in te gaan op de vraag die bij vele tellers leeft: wat levert het eigenlijk op? In dit artikel willen we daartoe een aanzet doen door terug te blikken op 12 jaar tellen. Nog maar het tipje van de sluier en toch verrassende en opvallende trends. Maar dit willen we niet doen zonder ook de resultaten van de tellingen in 2015 en 2016 de revue te laten passeren.

Methode

De Januaritelling nieuwe stijl kent een gestandaardiseerde telmethode. Daarbij wordt in Drenthe onderzoek gedaan per atlasblok. Dat gebeurt door op een vooraf vastgelegde route van (minimaal) 10 telpunten bij elk punt 5 minuten alle vogels te noteren die gezien worden. Daarnaast is er de mogelijkheid om bij elk punt een vlaktelling te doen. Een grondig onderzoek naar alle vogels in dit gebied. De resultaten worden vervolgens ingevoerd via de site van Sovon. De WAD-telling is daar opgenomen onder de PTT-telling. Hoewel de manier van onderzoek doet denken aan die van de PTT-telling wijkt de Januaritelling daarvan echter ook af. Dit zit vooral in het aantal telpunten (tussen 10 en 20) en de toevoeging van de vlaktelling. Een ander belangrijk verschil is dat de Januaritelling atlasblok gebonden is in tegenstelling tot de PTT-routes.

Ondanks de nodige scepsis bleven vele tellers zich inzetten om de wintervogels in kaart te brengen, maar heel langzaam nam de belangstelling af. Een ervaring in de jaren 2010 en 2011 was de opmaat naar de periode daarna van een sterke afname van het aantal uitgevoerde tellingen (zie tabel 1).

Tabel 1 Aantal getelde routes per jaar Januaritelling nieuwe stijl 2005 t/m 2016

2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	
5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	
7	7	6	6	6	7	7	6	5	4	4	3	
4	1	7	9	1	2	5	4	2	4	0	8	

Belangrijkste oorzaak lag vooral op het vlak van de coördinatie. Door tijdgebrek en persoonlijke omstandigheden bleven dingen liggen en was er onvoldoende communicatie met de tellers. Gevolg daarvan was het afhaken van vogelaars bij het uitvoeren van deze telling. Ondertussen is dit door het WAD-bestuur opgepakt. Hopelijk met het gevolg dat vanaf volgend jaar er weer een stijgende lijn te zien is in het aantal getelde routes.

Resultaten 2015 en 2016

Het was niet best dit jaar. De combinatie van regen en (harde) wind maakte het verblijf buiten niet erg aangenaam. Was het in de eerste helft van januari nog wel mogelijk om een betere dag uit te zoeken, daarna was dit nauwelijks meer aan de orde. De wil om toch hun route te tellen hield meerdere tellers niet thuis. Zij trotseerden regen, kou en wind om toch hun telling uit te kunnen voeren. Bijna alle getelde routes staan op naam van vaste tellers die zich ook dit jaar niet uit het veld lieten slaan. Waarvoor hulde!

De jaren 2015 en 2016 leverden een aantal eerste waarnemingen op van soorten die nog niet eerder in Drenthe zijn geteld tijdens de Januaritelling nieuwe stijl.

2015 Roerdomp (4)
Kleine zilverreiger (6)
Rode wouw (1)

2016 Waterral (1)
Kleine barmsijs (4)

Verrassende waarnemingen waren er ook. Een aantal soorten in 2015 en 2016 waargenomen, ontbraken in de jaren daarvoor (tussen haakjes het jaar met de laatste waarneming vóór 2015):

2015 Boomleeuwerik (2005)
Vuurgoudhaantje (2006)

2016 Nonnetje (2011)
Patrijs (2012)
Stadsduif (2009)
Steenuil (2013)
Ijsvogel (2012)
Frater (2006)

Opvallende afwezig de afgelopen 3 jaar is de Kneu.

Tenslotte nog een overzichtje van opvallende aantallen in 2015 en 2016. Het betreft het hoogte- en laagterecord in absolute aantallen van een aantal soorten.

Nieuwe maximale aantallen (tussen haakjes het vorige hoogterecord):

Brandgans 1648 (2006:100)
Nijlgans 336 (2009: 245)
Krakeend 23 (2011:12)

Groene specht 8 (daarvoor nooit meer dan 3)
 Heggenmus 12 (2012:10)
 Keep 211 (2011:130)
 Geelgors 436 (2006:425)

Helaas is de lijst van soorten met een nieuw laagterecord langer. Een belangrijke factor die van invloed kan zijn, is het laagste aantal

Blauwe reiger
 Knobbelzwaan
 Soepgans
 Blauwe kiekendief
 Havik
 Sperwer
 Buizerd
 Zilvermeeuw
 Grote bonte specht

Echter, een aantal van deze soorten vertoont een dalende trend over een langere periode. Het dieptepunt is vooralsnog dit jaar bereikt voor soorten als Blauwe Reiger, verschillende roofvogels, Goudhaan, Zwarte Mees en Zwarte Kraai (zie onder Resultaten 2005-2016).

Resultaten 2005-2016

De belangrijkste vraag is nu: wat heeft 12 jaar tellen volgens deze nieuwe systematiek nu opgeleverd? Het antwoord op deze vraag is nu nog niet volledig te geven. Daarvoor moet er nog heel wat materiaal geanalyseerd worden. Een eerste impressie van deze telling nieuwe stijl is opgenomen in de WAD-Nieuwsbrief van december 2007. Daarin gaat Willem van Manen in op het verband tussen habitat en de resultaten van de vlaktellingen. Op basis van de beschikbare gegevens over de tellingen in januari 2005 t/m 2007 trekt hij voorzichtig de conclusie dat de resultaten een stuk betrouwbaarder zijn dan die van de kwartblokonderzoeken, zoals deze voorheen werden uitgevoerd. In dit artikel willen we echter eens kijken naar de resultaten van de punttellingen.

In tabel 2 is een overzicht opgenomen van het aantal punten en vlakken dat geteld is. Sommige routes hebben meer dan 10 punten en soms worden niet alle punten geteld. En ook niet altijd worden van elke route de vlaktellingen uitgevoerd. Bij de invoer van gegevens via Sovon wordt van de teller gevraagd om aan te geven of alle punten en vlakken geteld zijn en zo nee, welke punten wel of niet zijn geteld. Daardoor is het aantal punten, resp. vlakken exact bekend. Niet getelde punten en vlakken worden daardoor ook niet aangemerkt als 0-telling of onbekend.

Tabel 2 Overzicht aantal getelde punten en vlakken per jaar in de jaren 2005 t/m 2016

j	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

getelde routes het afgelopen jaar, maar ook het weer moet niet uitgesloten worden. Harde wind en regen zijn niet bij uitstek de beste voorwaarden waarin vogels zich laten zien en horen. Tel daarbij ook de mindere telinspanning van de met kou bevangen teller.

Soorten met een nieuw laagterecord:

Goudhaan
 Staartmees
 Zwarte mees
 Matkop
 Pimpelmees
 Kauw
 Zwarte kraai
 Sijs
 Goudvink

a	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1
r	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6
p	7	6	6	6	6	6	7	6	4	4	3	3
u	2	9	5	8	2	9	4	0	5	2	6	3
n	1	4	4	2	2	7	1	1	4	9	4	8
t												
v	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
l	9	1	0	1	0	2	4	1	2	3	3	3
a	7	1	0	0	5	8	3	0	2	2	2	3
k												

Bij de gegevensinvoer per punt en vlak zijn vervolgens de aantallen waargenomen vogels per soort aangegeven. Geen invoer bij een bepaald punt of vlak betekent in dit geval een 0-telling. Hierdoor ontstaat een databank met gegevens die betrouwbaar is. Vervolgens kan er met deze gegevens een analyse worden gedaan om iets te kunnen zeggen over trends van soorten, voorkomen in een bepaald habitat of over dichtheden. Ook biedt dit de mogelijkheid om iets te zeggen over het voorkomen van een bepaalde soort in heel Drenthe. Deze methode van extrapoleren heeft Willem van Manen bijvoorbeeld ook toegepast in het eerder genoemde artikel. Behalve over het voorkomen en meten van dichtheden in bepaalde habitats geeft deze werkwijze ook veel informatie over het voorkomen van soorten en hun dichtheden. Dit nog even los van de nog meer interessantere vraag: wat is het verband tussen het voorkomen van soorten en de verschillende habitats.

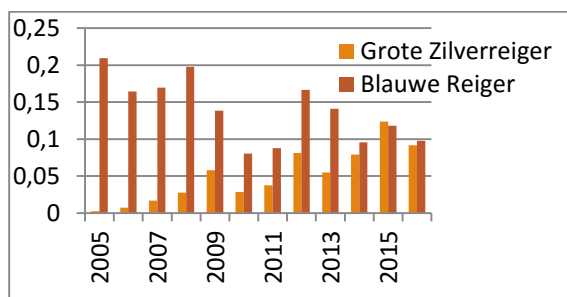
In dit artikel willen we eens kijken naar trends over de periode 2005 t/m 2012. Daarbij beperken we ons de gegevens van de punttellingen. Het aantal getelde punten verschilt per jaar soms enorm. Dat heeft uiteraard invloed op de absolute aantallen van waargenomen soorten. Daarom zijn gemiddelden per jaar berekend op basis van het totaal aantal waarnemingen per soort en het aantal getelde punten in dat jaar. Dit geeft een zuiverder beeld over de jaren heen en maakt het mogelijk om trends zichtbaar te maken. Een aantal

van deze opvallende en verrassende trends worden hieronder besproken.

Reigerachtigen

Van de Blauwe Reiger werden in de periode 2005-2008 jaarlijks meer dan 100 vogels geteld (maximaal 151 in 2005). In de jaren daarna nam het aantal gestaag af naar 33 in 2016. De Grote Zilverreiger laat daarentegen een tegengesteld beeld zien. Werden er in 2005 slechts 2 vogels waargenomen, in 2016 waren dat er 31. De trend van de Grote Zilverreiger is niet verrassend en ligt in lijn met de landelijke toename van deze soort. De dalende trend van de Blauwe Reiger is echter opvallend en verrassend.

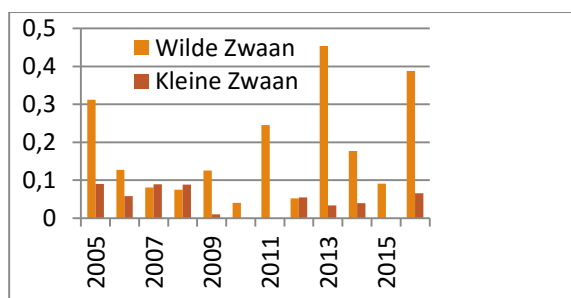
Grafiek 1: Gemiddelde aantallen Grote Zilverreiger en Blauwe Reiger in 2005-2016

Zwanen

Overwinterende Wilde Zwanen vertonen een grillig beeld. Wel elk jaar aanwezig en meestal in kleinere aantallen, maar ook jaren met pieken met aantallen boven de 200. De Kleine Zwaan daarentegen doet het wat bescheidener en laat ook wel eens verstek gaan. Het lijkt er op dat in de loop der jaren het aantal Wilde Zwanen aan het toenemen is en het aantal Kleine Zwanen aan het afnemen.

Grafiek 2: Gemiddelde aantallen Wilde Zwaan en Kleine Zwaan in 2005-2016

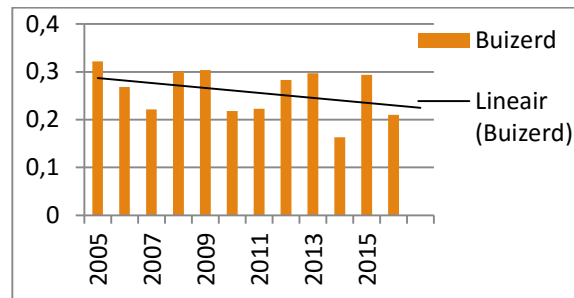

Buizerd

Van de overwinterende roofvogels komt de Buizerd het meest voor. Omdat deze soort zo algemeen is, is het opvallend dat de trendlijn een

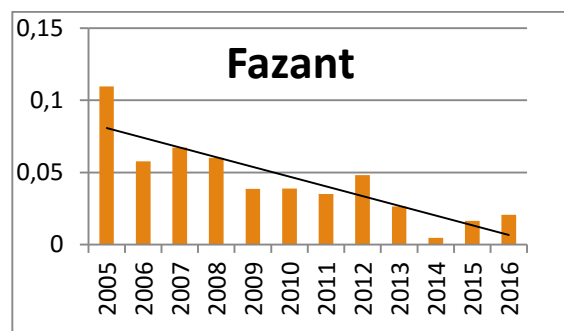
lichte daling laat zien. Er komen nu gemiddeld dus minder Buizerds voor dan een aantal jaren geleden. En dat is toch wel een verrassend beeld.

Grafiek 3: Gemiddelde aantallen van de Buizerd in 2005-2016

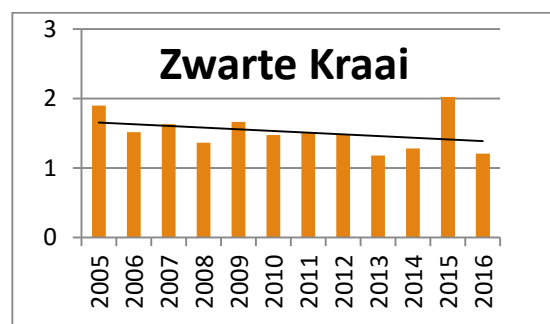

Datzelfde geldt ook voor de Fazant en de Zwarte Kraai. Toch algemeen voorkomende soorten, waarvan nu niet direct de indruk bestaat dat deze soort in de winterperiode minder aanwezig is.

Grafiek 4: Gemiddelde aantallen van de Fazant in 2005-2016

Grafiek 5: Gemiddelde aantallen van de Zwarte Kraai in 2005-2016

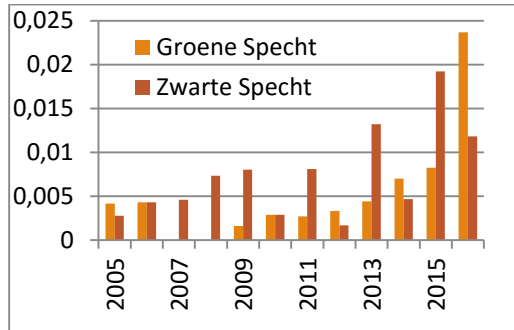

Spechten

De verouderende bossen en een groeiend arsenaal aan geschikt habitat leidt tot de gedachte dat het aantal spechten die dit als leefgebied hebben doet toenemen. Dat beeld wordt ook

bevestigd uit de onderzoeksgegevens, zoals te zien is in grafiek 5.

Grafiek 6: Gemiddelde aantallen van Groene en Zwarte Specht in 2005-2016

Dank

Een kleine 40 vogelaars hebben zich niet laten weerhouden door het overwegend slechte weer om toch te tellen in januari. Dankzij hun telwerk levert dit waardevolle informatie op over de vogelstand in Drenthe tijdens de winterperiode. Een aantal voorbeelden zijn hierboven genoemd, maar er is nog heel veel meer met deze gegevens te doen. Daarvoor is verder onderzoek nodig, maar vooral: doorgaan met deze tellingen!

Op dit moment zijn er een aantal atlasblokken vacant, waar de afgelopen jaren nog geteld is. Deze willen we graag volgend jaar opnieuw ingevuld hebben. Belangstellende kunnen contact opnemen met de coördinator voor meer informatie en een overzicht van vacante gebieden.

Sjoerd Boonstra

IN MEMORIAM EDWARD SOLDAAT

Op 29 maart 2016 overleed onze oud-bestuurslid Edward Soldaat. Edward was betrokken bij de WAD vanaf het eerste uur. Naast het tellen beschreef hij ook de leeuweriken en mussen voor Vogels van Drenthe. Na het publiceren van Vogels van Drenthe in 1982 nam Edward de taak op zich om de WAD op het hoge niveau te houden, zorg te dragen dat er goede tellingen georganiseerd werden die moesten uitmonden in goede publicaties. Zoals hij zei in zijn voorwoord bij Drentse Vogels 1: “de conclusie was al gauw dat de stichting WAD moest blijven bestaan en dat het boek eigenlijk uitsluitend gezien mag worden als het begin van veel meer werk.” En werk pakte hij op. Tot 1997 vervulde Edward verschillende bestuursfuncties zoals voorzitter en secretaris. Edward vertegenwoordigde de WAD ook in de

Coördinatiecommissie Natuurlijk Milieu van de Provincie Drenthe. In zijn voorwoorden kwam ook soms zijn andere blik voor vogels naar voren. Zo beschreef hij bijvoorbeeld de oeverwaluw met het liefdevolle “bruin met witte hummeltje”.

Het toenmalige WAD bestuur had een bijzondere samenstelling. Zogezegd vogels van diverse pluimage. We waren zeer serieus en trachten onze onderzoeken ook echt inhoud en een wetenschappelijke basis te geven. Maar anderzijds waren we een losgeslagen bende, met ontzettend veel lol in onze vergaderingen. Edward genoot daar ook van, zeker omdat hijzelf ook in sterke mate aan die humor bijdroeg. We hielden ook van dezelfde muziek en sterke verhalen waren niet van de lucht. Als we om acht uur vergaderden kregen we zo’n twintig minuten om even uit te leven, daarna begonnen we echt. Na de rondvraag ging het weer los en dronken we nog vaak een biertje. Ook werden er na afloop vaak wat schedels uitgewisseld, want Edward was een fervent verzamelaar. Die hobby wist hij later nog verder te professionaliseren, met heel veel internationale contacten.

Edward begeleidde vanuit de WAD de redacteurs voor het boek Broedvogels van Drenthe. Dat deed hij nauwgezet en serieus. We bedachten een onderdakconstructie voor Rob Bijlsma bij SOVON en werden door de provincie onder druk gezet om toch vooral op tijd te leveren. Uiteraard lukte dat prima.

We verliezen in hem een sociaal en betrokken mens. Het was een voorrecht om met hem te mogen werken.

Jan Grotenhuis
Ben van Os

WAD AVOND 3 NOVEMBER 2016

Op 3 november a.s. vindt de tweejaarlijkse WADF avond plaats. De aanvang is om 20.00 uur in 't Markehuus (buurthuis Peelo), Scharmbarg 35, 9407 EA Assen. Er kunnen maximaal 140 personen in de zaal. Parkeren is gratis en er is voldoende ruimte (voor en achter het wijkcentrum).

Het programma bestaat uit:

Martin Brandsma: Klapeksters – pentekening als onderscheid individuele exemplaren;

Hans Olk / Harold Steendam; Klapeksters in Drenthe;

Martijn Nijssen: Grauwe Klauwieren in Drenthe.

U bent allen uiteraard van harte welkom.

MIDWINTERTELLING 2016

Inleiding

Het weekend van 16 en 17 januari 2016 stond in het teken van de 50ste editie van de midwintertelling. Op dit moment zijn verreweg de meeste gegevens binnen en kunnen we terugkijken op een editie met niet al te veel bijzonderheden. Hieronder een kort verslag met de resultaten van de telling.

Weersomstandigheden in het telweekend

Na de ijzeldagen in de eerste dagen van januari viel het telweekend precies in de tweede koudere periode deze winter.

Op vrijdag was er van winterse omstandigheden nog niet veel te merken. De temperatuur lag rond de 4 graden. Verder was het een grijze dag met vrijwel geen ruimte voor de zon.

In de daaropvolgende nacht begon het vanuit het noorden licht te sneeuwen en werden we wakker met een dun laagje natte sneeuw. Later in de ochtend waren er een paar pittige sneeuwbuien en werden overal driftig sneeuwpoppen gemaakt. De ochtend was niet ideaal om op pad te gaan. In de middag werd het gelukkig beter.

Diegenen die konden wachten tot zondag werden getraceerd op een heerlijke zonnige winterdag met prachtige besneeuwde landschappen. De combinatie van zon en weinig wind zorgden voor prima omstandigheden. Met gladheid was het overigens op kleine binnenweggetjes behoorlijk oppassen.

De laatste dag dat er geteld kon worden was de maandag. Na een zeer koude en onbewolkte nacht met temperaturen van -10 graden waren de omstandigheden zeker later op de dag prima om er op uit te trekken.

Getelde gebieden en waarnemers

Van de 238 uitgegeven telgebieden zijn 206 ingevoerd via de website van SOVON of op telformulieren ingeleverd. De gebieden variëren van grote open wateren zoals het Leekstermeer tot kleine bosvennetjes en stadsvijvers. Soms zijn ook kilometerhokken of zelfs grote gebieden met natuurlijke grenzen als telgebied opgenomen. De volgende waarnemers hebben één of meerdere telgebieden geteld: Dick Aarsen, Pauline Arends, P.J. Baas, A. Bartelds, Bertus Bats, R. Blaauw, Ton Bode, Peeke Boelhouwer, Sjoerd Boonstra, Kees Bouwer, Dick Bresser, Gerrit Bril, M. Buruma, J.P. Cleveringa, Arend-Jan van Dijk, Remco Drewes, Lenie de Groote, Jan Grotenhuis, Dirk Haanstra, Roelof Heida, Chris Heideveld, Jos Hoekerswever, Ben Hoentjen, Ronald Hoogenhout, Hendrik Jan Huisjes, D.C. Jensma,

Joop Kleine, Gerard Klunder, Tinus Knecht, Joop Kramer, Thijs Krosschell, Wim Laning, Freddy Mager, Jan Mager, G. Meijers, B. Mekkes, Harry Mekkes, Anne Hielke van der Meulen, John Mulder, Gerard Mulder, Hans Olk, Bert Ooms, Rens Penninx, J. Poortstra, Jaap Ruiters, Jannes Santing, Henk van Schuppen, Henk Sloots, Wessel Spoelder, Harold Steendam, Piet Swierstra, G.A. Taatgen, Paul Troost, Minko van der Veen, Paul Verra, Roelof Vierhoven, W. de Vries en Koos van Zegeren.

Resultaten

Van de 206 getelde gebieden is 58 maal geen enkele watervogel waargenomen. Deze nultellingen waren in de meeste gevallen het gevolg van dichtgevroren waterpartijen. Met name kleine vennetjes en andere kleine watertjes waren soms dichtgevroren. In totaal gaven waarnemers bij 45 telgebieden aan dat deze compleet met ijs waren bedekt en bij 58 telgebieden dat er sprake was van gedeeltelijke ijsbedekking.

In de telgebieden met watervogels varieerde het aantal van 1 tot 8.549 exemplaren. Het gebied met de meeste watervogels (8.549) was het Annermoeras geteld door Rens Penninx. In totaal waren er nog zes gebieden met meer dan 1.000 vogels (Eelder- en Peizermeden, Esmeer, De Horst-Bunne, zandgat De Mussels-noord, Zandwinplas Zwet Klazienaveen en Noorderdwarsplaatsen II bij Valthermond).

In tabel 1 zijn de resultaten van de midwintertelling weergegeven.

Tabel 1. Resultaten midwintertelling 2016.

Soort	Aantal 2016	Gemiddeld 2000 t/m 2015
dodaars	34	15
fuut	102	47
aalscholver	447	204
blauwe reiger	123	125
grote zilverreiger	56	35
ooievaar	196	105
knobbelzwaan	202	209
kleine zwaan	2	106
wilde zwaan	69	126
toendrarietgans	9.937	12.052
rietgans spec.	902	2.279
kolgans	5.829	5.415
grauwe gans	1.120	508
soepgans	125	225
grote canadese gans	699	88
kleine canadese gans	5	5
brandgans	1.010	327
nijlgans	340	275

muskuseend	6	1
manderijneend	1	1
smient	1.222	3.204
krakeend	302	138
wintertaling	1.429	645
wilde eend	13.389	19.871
soepeend	147	337
pijlstaart	13	13
slobeend	103	39
tafeleend	56	149
kuifeend	743	526
brilduiker	12	32
nonnetje	23	12
grote zaagbek	81	80
blauwe kiekendief	5	13
smelleken	1	1
slechtvalk	1	1
waterhoen	295	186
meerkoet	1.654	1.255
waterral	21	1
goudplevier	2	45
kievit	420	878
bokje	1	1
watersnip	33	20
houtsnip	5	0
wulp	1	25
witgatje	6	3
kokmeeuw	1.697	1.172
stormmeeuw	278	867
zilvermeeuw	732	439
grote mantelmeeuw	4	4
ijsvogel	23	4
waterpieper	4	0

Met een totaal van nog geen 44.000 vogels was 2016 geen spectaculair jaar qua aantallen watervogels. Het gemiddelde aantal getelde watervogels in de periode 2000 t/m 2015 ligt rond de 52.000 exemplaren.

De meeste soorten bleven duidelijk achter bij het langjarig gemiddelde (zie tabel 1). Soorten die het opvallend slecht deden waren bijvoorbeeld smient, wilde eend en tafeleend. Ook kievit, goudplevier en stormmeeuw waren minder talrijk dan 'normaal'.

De extreem milde omstandigheden in de periode voorafgaande aan de telling had aan de andere kant ook tot gevolg dat 'vorstgevoelige' soorten veel talrijker waren dan gemiddeld. Dit is onder meer duidelijk zichtbaar in grotere aantallen dodaars, fuut, wintertaling, slobeend en vooral ook ijsvogel. Deze laatste is in de periode na 2000 nog

niet eerder in zulke grote getale geteld tijdens de midwintertelling.

In dit kader is het hoge aantal nonnetjes opmerkelijk en misschien lastig te verklaren. Mogelijk dat vorst in het noorden en oosten van Europa toch wat van deze fraaie wintergasten in beweging heeft gezet. Of het was een cadeautje vanwege de 50ste Midwintertelling!

Oproep

De laatste jaren is het aantal deelnemers aan de midwintertelling in Drenthe gestaag afgenomen. Voor een succesvolle voortzetting van de telling kan uitbreiding van het tellerslegioen dus geen kwaad. Voor interesse en vragen over de telling kun je bij mij terecht.

Harold Steendam

FENOLOGIE 2016; WAARNEMERS GEZOCHT!!!!

Bij deze WAD Nieuwsbrief is los –in pdf-formaat– het telformulier voor de fenologie 2016 bijgevoegd. Misschien helpt dat om los uit te draaien en daarmee de waarnemingen gemakkelijker bij Harold Steendam in te leveren. De afgelopen jaren geeft het aantal waarnemers een gestaag dalende lijn te zien. In 2015 waren weer nog maar een stuk of vijf waarnemers over. En dat is te weinig voor deze leuke telling.

DRENTSE VOGELS 29

Een dezer dagen zal Drentse Vogels 29 weer bij de donateurs worden bezorgd. De redactie is er ook deze keer weer in geslaagd om een zeer interessant nummer samen te stellen.

BESTUURSMEEDEDELINGEN

Postbus vervalt

De WAD postbus gaat met ingang van 1 januari 2017 vervallen. Kopij, post en mededelingen voortaan naar Hans Olk, Doevenkamp 32, 9401 MD te Assen

Donatie 2016

In de bestuursvergadering van 7 oktober jl. heeft het WAD-bestuur het donatie bedrag voor 2016 te handhaven op € 15,- voor particulieren. Voor verenigingen en instellingen blijft het bedrag van € 30,- eveneens ongewijzigd. Voor diegenen die hun donatie nog niet hebben voldaan, dit graag z.s.m. doen.

ANBI status

De WAD heeft de ANBI status aangevraagd. Wat is dat precies? Een Algemeen nut beogende instellingen (ANBI) kan gebruikmaken van bepaalde belastingvoordelen bij erven of schenken. Instellingen die als ANBI is aangewezen, hebben belastingvoordelen. Dat betekent dat u uw donatie of gift in uw belastingaangifte kunt aftrekken onder de post schenkingen. Ook een gift uit een erfenis blijft vrij van successierecht. Het bestuur heeft de aanvraag inmiddels bij de Belastingdienst gedaan en naar verwachting

Voor de volledigheid (en ten behoeve van de ANBI status) zijn hierna de benodigde gegevens van de WAD opgenomen.

ANBI-gegevens

Naam instelling:

Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe

RSIN/fiscaal nummer: 816648682

Postadres: Doevenkamp 32, 9401 MD Assen

Functie en namen van de bestuurders:

Sjoerd Boonstra (voorzitter)

Joop Kramer (secretaris)

Eelke Schoppers (penningmeester)

Hans Olk

Harold Steendam

Ben van Os

Doelstelling:

De Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe is op 28 juni 1977 opgericht en heeft sindsdien gewerkt volgens de volgende doelstellingen:

1. Organiseren en stimuleren van ornithologisch veldonderzoek voor wetenschappelijke doeleinden en ten dienste van vogel en natuurbescherming en milieubeheer, speciaal in de provincie Drenthe.
2. De resultaten van het onderzoekswerk vastleggen in publicaties.

Hiermee is de WAD vooral gericht op vogelonderzoek en minder op beschermingswerk. Dankzij het werk van de WAD kunnen uiteraard wel adviezen worden gegeven die bij vogel- en natuurbescherming van toepassing zijn. Onderzoek wordt uitgevoerd in nauw overleg met SOVON Vogelonderzoek Nederland, de overkoepelende organisatie voor vogelonderzoek in Nederland. Naast participatie in landelijke projecten organiseert en stimuleert de WAD ook eigen 'Drentse' tellingen. De WAD stelt vogelaars in de gelegenheid om in het periodiek Drentse Vogels verslag te doen van hun onderzoek.

Beloningsbeleid

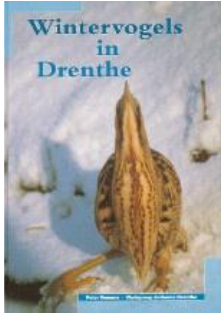
De bestuursleden krijgen geen beloning voor werkzaamheden welke zij verrichten. Zij hebben wel recht op vergoeding van de door hen in uitoefening van hun functie gemaakte kosten. De activiteiten worden gerealiseerd door vrijwilligers.

Adreswijzigingen doorgeven

Bij een wijziging van het e-mailadres dit graag doorgeven aan de secretaris. Anders loopt u het risico, dat toezending van WAD nieuws ineens stopt, omdat wij WAD nieuws nog steeds naar het oude e-mailadres blijven sturen.

WAT IS DE WERKGROEP AVIFAUNA DRENTHE?

De Stichting **Werkgroep Avifauna Drenthe** is op 28 juni 1977 opgericht met als doel het organiseren en stimuleren van ornithologisch veldonderzoek voor wetenschappelijke doeleinden en ten dienste van vogel- en natuurbescherming, speciaal in de provincie Drenthe. Daarnaast is publicatie van de resultaten van het door de WAD georganiseerde en gestimuleerde onderzoek een belangrijke doelstelling en heeft de WAD de functie van SOVON-districtsraad op zich genomen.

In 1982 heeft de WAD, in samenwerking met de provincie Drenthe, het boek 'Vogels van Drenthe' uitgegeven. Met 'Broedvogels van de provincie Drenthe', in 1996, hebben WAD, SOVON en de provincie Drenthe opnieuw samengewerkt. 'Wintervogels in Drenthe', een boek over vijf jaar wintertellingen in januari (1995-1999), is de nieuwste uitgave van de WAD. Dit boek verscheen eind 2001.

De WAD biedt vogelaars de gelegenheid om in het periodiek 'Drentse Vogels' verslag te doen van hun onderzoek in Drenthe. In de loop van de jaren heeft dit blad bij vogelonderzoekers in binnen en buitenland een uitstekende reputatie opgebouwd. Iedereen die de WAD wil steunen kan dit in de eerste plaats doen door mee te werken aan de diverse vogelonderzoeken. Ook kan iedereen donateur worden voor € 15,00 per jaar (organisaties betalen € 30,00 per jaar). Donateurs ontvangen automatisch 'Drentse Vogels' na uitkomen en betaling van contributie. U kunt zich als donateur aanmelden door overmaking van het verschuldigde bedrag op bankrekening NL.77.INGB.0003870292 t.n.v. Werkgroep Avifauna Drenthe onder vermelding van 'nieuwe donateur'. Graag gehele naam invullen (afkorting wordt niet herkend) en nieuwe donateurs ook graag adresgegevens vermelden.

BESTUURSLEDEN EN COÖRDINATOREN VAN DE

Bestuur:

Sjoerd Boonstra – voorzitter / WAD-website / Nieuwsbrief / lid Ledenraad SOVON

Grasbeemd 19, 9403 MH Assen (tel.: 0592 – 40 91 85; e-mail: sj.boonstra@gmail.com)

Joop Kramer – secretaris / interne zaken/plv penningmeester

Oosteinde 13, 9415 PA Hijken (tel.: 0593 – 52 52 42); e-mail: jmnr.hijken@planet.nl)

Eelke Schoppers – penningmeester / coördinator BSP-nb / beheer waarnemingenarchief

Damsport 427, 9728 PS Groningen (eelke.schoppers@gmail.com)

Hans Olk – coördinator Drentse vogel van het jaar / coördinator klapekstertelling

Doevenkamp 32, 9401 MD Assen (tel.: 0592 – 31 53 63; e-mail: jc.olk@home.nl)

Harold Steendam - coördinator midwinter watervogeltelling / fenologie/ganzen- en zwanentelling

Kerspel 10, 9468 GK Annen (tel.: 0592 – 27 38 45, e-mail: harold_steendam@hotmail.com)

Ben van Os – bestuurslid SOVON

Kennemerland 131, 9405 LE Assen (tel.: 0592 – 35 29 04, e-mail: blj.van.os@gmail.com)

Overige projectcoördinatoren / Eindredactie Drentse Vogels:

Willem van Manen– coördinator januaritelling e-mail: willemanmanen@hotmail.com

Bert Dijkstra – eindredacteur Drentse Vogels

Burg. Jollesstraat 11, 9401 LD Assen (tel.: 0592 – 31 02 14; e-mail: bertjantdijkstra@gmail.com)